

**ZAKON
O SOCIJALNOJ ZAŠTITI**

("Sl. glasnik RS", br. 24/2011)

I OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuje se delatnost socijalne zaštite, ciljevi i načela socijalne zaštite, prava i usluge socijalne zaštite, postupci za ostvarivanje prava u socijalnoj zaštiti i korišćenje usluga socijalne zaštite, prava i obaveze korisnika socijalne zaštite, osnivanje i rad ustanova socijalne zaštite, uslovi pod kojima usluge socijalne zaštite mogu pružati drugi oblici organizovanja, nadzor nad radom ustanova socijalne zaštite, inspeksijski nadzor u vršenju delatnosti socijalne zaštite, položaj stručnih radnika i stručnih saradnika u socijalnoj zaštiti, osnivanje Komore socijalne zaštite, podrška i unapređenje kvaliteta stručnog rada u sistemu socijalne zaštite, finansiranje socijalne zaštite, kao i druga pitanja od značaja za socijalnu zaštitu.

Svi pojmovi u ovom zakonu upotrebljeni u gramatičkom muškom rodu podrazumevaju muški i ženski prirodni rod.

Socijalna zaštita

Član 2

Socijalna zaštita, u smislu ovog zakona, jeste organizovana društvena delatnost od javnog interesa čiji je cilj pružanje pomoći i osnaživanje za samostalan i produktivan život u društvu pojedinaca i porodica, kao i sprečavanje nastajanja i otklanjanje posledica socijalne isključenosti.

Ciljevi socijalne zaštite

Član 3

Ciljevi socijalne zaštite su:

- 1) dostići, odnosno održavati minimalnu materijalnu sigurnost i nezavisnost pojedinca i porodice u zadovoljavanju životnih potreba;
- 2) obezbediti dostupnost usluga i ostvarivanje prava u socijalnoj zaštiti;
- 3) stvoriti jednake mogućnosti za samostalni život i podsticati na socijalnu uključenost;
- 4) očuvati i unaprediti porodične odnose, kao i unaprediti porodičnu, rodnu i međugeneracijsku solidarnost;

5) preduprediti zlostavljanje, zanemarivanje ili eksploataciju, odnosno otkloniti njihove posledice.

Ciljevi socijalne zaštite ostvaruju se pružanjem usluga socijalne zaštite i drugim aktivnostima koje predupređuju, umanjuju ili otklanjaju zavisnost pojedinaca i porodica od socijalnih službi.

Pravo na socijalnu zaštitu

Član 4

Svaki pojedinac i porodica kojima je neophodna društvena pomoć i podrška radi savladavanja socijalnih i životnih teškoća i stvaranja uslova za zadovoljenje osnovnih životnih potreba imaju pravo na socijalnu zaštitu, u skladu sa zakonom.

Prava na socijalnu zaštitu obezbeđuju se pružanjem usluga socijalne zaštite i materijalnom podrškom.

Usluge socijalne zaštite i materijalna podrška

Član 5

Usluge socijalne zaštite su aktivnosti pružanja podrške i pomoći pojedincu i porodici (u daljem tekstu: korisnik) radi poboljšanja, odnosno očuvanja kvaliteta života, otklanjanja ili ublažavanja rizika nepovoljnih životnih okolnosti, kao i stvaranje mogućnosti da samostalno žive u društvu.

Pravo na različite vrste materijalne podrške ostvaruje se radi obezbeđenja egzistencijalnog minimuma i podrške socijalnoj uključenosti korisnika.

Korisnici

Član 6

Korisnici socijalne zaštite su državljani Republike Srbije.

Korisnici socijalne zaštite mogu biti i strani državljani i lica bez državljanstva, u skladu sa zakonom i međunarodnim ugovorima.

II NAČELA SOCIJALNE ZAŠTITE

Načela poštovanja integriteta i dostojanstva korisnika

Član 24

Korisnik, u skladu sa zakonom, ima pravo na socijalnu zaštitu koja se zasniva na socijalnoj pravdi, odgovornosti i solidarnosti, koja mu se pruža uz poštovanje njegovog fizičkog i psihičkog integriteta, bezbednosti, kao i uz uvažavanje njegovih moralnih, kulturnih i religijskih ubeđenja, u skladu sa zajemčenim ljudskim pravima i slobodama.

Načelo zabrane diskriminacije

Član 25

Zabranjena je diskriminacija korisnika socijalne zaštite po osnovu rase, pola, starosti, nacionalne pripadnosti, socijalnog porekla, seksualne orijentacije, veroispovesti, političkog, sindikalnog ili drugog određenja, imovnog stanja, kulture, jezika, invaliditeta, prirode socijalne isključenosti ili drugog ličnog svojstva.

Načelo najboljeg interesa korisnika

Član 26

Usluge socijalne zaštite pružaju se u skladu sa najboljim interesom korisnika, uvažavajući njegov životni ciklus, pol, etničko i kulturno poreklo, jezik, veroispovest, životne navike, razvojne potrebe i potrebe za dodatnom podrškom u svakodnevnom funkcionisanju.

Načelo najmanje restiktivnog okruženja

Član 27

Usluge socijalne zaštite pružaju se prvenstveno u neposrednom i najmanje restriktivnom okruženju, pri čemu se biraju usluge koje korisniku omogućavaju ostanak u zajednici.

Načelo efikasnosti socijalne zaštite

Član 28

Socijalna zaštita ostvaruje se na način koji obezbeđuje postizanje najboljih mogućih rezultata u odnosu na raspoloživa finansijska sredstva.

Načelo blagovremenosti socijalne zaštite

Član 29

Socijalna zaštita ostvaruje se na način koji obezbeđuje pravovremeno uočavanje potreba korisnika i pružanje usluga radi sprečavanja nastanka i razvoja stanja koja ugrožavaju bezbednost i zadovoljavanje životnih potreba i ometaju uključivanje u društvo.

Načelo celovitosti socijalne zaštite

Član 30

Usluge socijalne zaštite pružaju se u skladu s funkcijom koju imaju, povezano i usklađeno, tako da obezbeđuje celovitu socijalnu zaštitu korisniku u svakom životnom dobu.

Načelo unapređenja kvaliteta socijalne zaštite

Član 31

Usluge socijalne zaštite pružaju se u skladu s principima i standardima savremene profesionalne prakse socijalnog rada.

Kvalitet usluga socijalne zaštite unapređuje se primenom savremenih dostignuća nauke i struke, i stručnom podrškom radi unapređenja profesionalnih kompetencija stručnih radnika i kvaliteta zaštite korisnika.

Načelo javnosti rada

Član 32

Ministarstvo nadležno za socijalnu zaštitu, nadležni organi autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave na svojoj internet adresi, u sredstvima javnog informisanja, kao i na druge načine u skladu sa zakonom informišu javnost o socijalnoj zaštiti i pružaju druge informacije propisane zakonom.

Ustanove socijalne zaštite i pružaoci usluga socijalne zaštite obezbeđuju slobodan pristup informacijama o svom radu.

Načelo dostupnosti i individualizacije socijalne zaštite

Član 33

Pružanje usluga socijalne zaštite organizuje se na način koji obezbeđuje njihovu fizičku, geografsku i ekonomsku dostupnost, uz uvažavanje kulturoloških i drugih različitosti.

Usluge socijalne zaštite pružaju se tako da se korisniku obezbeđuje individualizovan pristup i stručni radnik zadužen za rad na konkretnom slučaju (u daljem tekstu: voditelj slučaja).

III PRAVA KORISNIKA

Pravo na informacije

Član 34

Korisnik ima pravo da u skladu sa svojim potrebama i sposobnostima bude informisan o svim podacima koji su značajni za utvrđivanje njegovih socijalnih potreba, kao i o tome kako te potrebe mogu biti zadovoljene.

Korisnik koji je navršio 15 godina života ima pravo uvida u spise predmeta koji se odnose na njegovo korišćenje usluga i ostvarivanje prava iz socijalne zaštite.

Ako korisnik nije navršio 15 godina života ili ako je lišen poslovne sposobnosti, pravo uvida u spise predmeta koji se odnose na njegovo korišćenje usluga i ostvarivanje prava iz socijalne zaštite ima njegov zakonski zastupnik.

Ne mogu se razgledati ni prepisivati, odnosno umnožavati spisi koji se vode kao poverljivi, ako bi se time mogla osujetiti svrha postupka ili ako se to protivi javnom interesu ili opravdanom interesu korisnika ili trećeg lica.

Pravo na učešće u donošenju odluka

Član 35

Korisnik ima pravo da učestvuje u proceni svog stanja i potreba i u odlučivanju o tome da li će prihvatiti uslugu, kao i da blagovremeno dobije sva obaveštenja koja su mu za to potrebna, uključujući i opis, cilj i korist od predložene usluge kao i obaveštenja o raspoloživim alternativnim uslugama i druga obaveštenja od značaja za pružanje usluge.

Bez pristanka korisnika odnosno njegovog zakonskog zastupnika, ne sme se pružiti bilo kakva usluga, izuzev u slučajevima utvrđenim zakonom.

Dete ima pravo da, u skladu sa uzrastom i zrelošću, učestvuje i da slobodno izrazi svoje mišljenje u svim postupcima u kojima se odlučuje o njegovim pravima.

Pravo na slobodan izbor usluga

Član 36

Korisnik ima pravo na slobodan izbor usluga i pružaoca usluge socijalne zaštite, u skladu sa ovim zakonom.

Pravo na poverljivost podataka

Član 37

Korisnik ima pravo na poverljivost svih privatnih podataka iz dokumentacije koja se obrađuje za potrebe izveštaja, odnosno za evidencije, uključujući i one koji se tiču njegove ličnosti, ponašanja i porodičnih okolnosti i načina korišćenja usluga socijalne zaštite.

Od prava korisnika na poverljivost podataka može se odstupiti samo u slučajevima predviđenim zakonom.

Pravo na privatnost

Član 38

Korisnik ima pravo na poštovanje privatnosti prilikom pružanja usluga socijalne zaštite.

Ne smatra se narušavanjem prava na privatnost traženje informacija ili preduzimanje radnji neophodnih za pružanje usluga ili obezbeđenje prava korisnika.

Pravo na pritužbu

Član 39

Korisnik koji nije zadovoljan pruženom uslugom, postupkom ili ponašanjem pružaoca usluga, može podneti pritužbu nadležnom organu.

IV USLUGE I KORISNICI SOCIJALNE ZAŠTITE

Grupe usluga socijalne zaštite

Član 40

Usluge socijalne zaštite podeljene su u sledeće grupe:

1) **usluge procene i planiranja** - procena stanja, potreba, snaga i rizika korisnika i drugih značajnih osoba u njegovom okruženju; procena staratelja, hranitelja i usvojitelja; izrada individualnog ili porodičnog plana pružanja usluga i mera pravne zaštite i drugih procena i planova;

2) **dnevne usluge u zajednici - dnevni boravak; pomoć u kući; svratište i druge usluge koje podržavaju boravak korisnika u porodici i ne posrednom okruženju;**

3) **usluge podrške za samostalan život** - stanovanje uz podršku; personalna asistencija; obuka za samostalni život i druge vrste podrške neophodne za aktivno učešće korisnika u društvu;

4) **savetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge** - intenzivne usluge podrške porodici koja je u krizi; savetovanje i podrška roditelja, hranitelja i usvojitelja; podrška porodici koja se stara o svom detetu ili odraslom članu porodice sa smetnjama u razvoju; održavanje porodičnih odnosa i ponovno spajanje

porodice; savetovanje i podrška u slučajevima nasilja; porodična terapija; medijacija; SOS telefoni; aktivacija i druge savetodavne i edukativne usluge i aktivnosti;

5) **usluge smeštaja** - smeštaj u srodničku, hraniteljsku ili drugu porodicu za odrasle i starije; domski smeštaj; smeštaj u prihvatilište i druge vrste smeštaja.

Korisnici

Član 41

Korisnik prava ili usluga socijalne zaštite jeste pojedinac, odnosno porodica koja se suočava s preprekama u zadovoljavanju potreba, usled čega ne može da dostigne ili da održi kvalitet života ili koja nema dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba, a ne može da ih ostvari svojim radom, prihodom od imovine ili iz drugih izvora.

Maloletno lice (u daljem tekstu: dete) i punoletno lice do navršenih 26 godina života (u daljem tekstu: mlada osoba, mladi, odnosno omladina) jeste korisnik u smislu stava 1. ovog člana, kada mu je usled porodičnih i drugih životnih okolnosti, ugroženo zdravlje, bezbednost i razvoj, odnosno ako je izvesno da bez podrške sistema socijalne zaštite ne može da dostigne optimalni nivo razvoja, a naročito:

- 1) ako je bez roditeljskog staranja ili u riziku od gubitka roditeljskog staranja;
- 2) ako njegov roditelj, staratelj ili drugo lice koje se o njemu neposredno stara nije u stanju da se o njemu stara bez podrške sistema socijalne zaštite, usled zdravstvenih razloga, mentalnog oboljenja, intelektualnih teškoća ili nepovoljnih socio-ekonomskih okolnosti;
- 3) ako ima smetnje u razvoju (telesne, intelektualne, mentalne, senzorne, govorno-jezičke, socio-emocionalne, višestruke), a njegove potrebe za negom i materijalnom sigurnošću prevazilaze mogućnosti porodice;
- 4) ako je u sukobu sa roditeljima, starateljem i zajednicom i ako svojim ponašanjem ugrožava sebe i okolinu;
- 5) ako se suočava s teškoćama zbog zloupotrebe alkohola, droga ili drugih opojnih sredstava;
- 6) ako postoji opasnost da će postati žrtva ili ako jeste žrtva zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja i eksploatacije, odnosno ako su mu fizičko, psihičko ili emocionalno blagostanje i razvoj ugroženi delovanjem ili propustima roditelja, staratelja ili druge osobe koja se o njemu neposredno stara;
- 7) ako je žrtva trgovine ljudima;
- 8) ako je strani državljanin odnosno lice bez državljanstva, bez pratnje;
- 9) ako se njegovi roditelji spore oko načina vršenja roditeljskog prava;
- 10) ako ima druge potrebe za korišćenjem socijalne zaštite.

Punoletno lice od navršениh 26 do navršениh 65 godina (u daljem tekstu: odrasli) i punoletno lice starije od 65 godina (u daljem tekstu: stariji korisnik) jeste korisnik u smislu stava 1. ovog člana, kada je njegovo blagostanje, bezbednost i produktivan život u društvu ugrožen rizicima usled starosti, invaliditeta, bolesti, porodičnih i drugih životnih okolnosti, a naročito:

- 1) ako ima telesne, intelektualne, senzorne ili mentalne teškoće ili teškoće u komunikaciji, i kada se, usled društvenih ili drugih prepreka, susreće s funkcionalnim ograničenjima u jednoj ili više oblasti života;
- 2) ako postoji opasnost da će postati žrtva ili ako jeste žrtva samozanemarivanja, zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i nasilja u porodici;
- 3) ako se suočava s teškoćama zbog poremećenih odnosa u porodici, zavisnosti od alkohola, droga ili drugih opojnih sredstava ili zbog drugih oblika društveno neprihvatljivog ponašanja i drugih uzroka;
- 4) ako je žrtva trgovine ljudima;
- 5) ako je strani državljanin i lice bez državljanstva u potrebi za socijalnom zaštitom;
- 6) ako ima potrebe za domskim smeštajem i druge potrebe za korišćenjem socijalne zaštite.

1. Novčana socijalna pomoć

Korisnici prava na novčanu socijalnu pomoć

Član 81

Pravo na novčanu socijalnu pomoć pripada pojedincu, odnosno porodici, koji svojim radom, prihodima od imovine ili iz drugih izvora ostvaruju prihod manji od iznosa novčane socijalne pomoći utvrđenog ovim zakonom. Porodicom, u smislu ostvarivanja prava na novčanu socijalnu pomoć, smatraju se supružnici i vanbračni partneri, deca i srodnici u pravoј liniji bez obzira na stepen srodstva, kao i srodnici u pobočnoј liniji do drugog stepena srodstva pod uslovom da žive u zajedničkom domaćinstvu.

Članom porodice, u smislu stava 2. ovog člana, smatra se i dete koje ne živi u porodici, a nalazi se na školovanju - do kraja roka propisanog za to školovanje, a najkasnije do navršene 26. godine života.

Članom porodice, u smislu stava 2. ovog člana, smatra se i supružnik bez obzira gde faktički živi.

Izuzetno od st. 2. i 4. ovog člana, članom porodice ne smatra se izvršilac nasilja u porodici, odnosno njegovi prihodi i imovina ne utiču na pravo žrtava nasilja u porodici da ostvare novčanu socijalnu pomoć, ako ispunjavaju druge uslove propisane ovim zakonom.

Članom porodice staratelja smatraće se lice sa smetnjama u razvoju, koje se u porodici staratelja nalazi na osnovu rešenja organa starateljstva.

Opšti uslovi za ostvarivanje prava na novčanu socijalnu pomoć

Član 82

Pravo na novčanu socijalnu pomoć može ostvariti pojedinac, odnosno porodica:

- 1) ako nema drugih nepokretnosti, osim stambenog prostora koji odgovara potrebama pojedinca, odnosno porodice i zemljišta u površini do 0,5 hektara;
- 2) ako pojedinac, odnosno član porodice nije prodao ili poklonio nepokretnu imovinu ili se odrekao prava na nasleđivanje nepokretne imovine ili ako je protekao period u kojem bi, od tržišne vrednosti nepokretne imovine koju je prodao, poklonio ili se odrekao prava na nasleđivanje, mogao obezbeđivati pomoć u smislu ovog zakona;
- 3) ako pojedinac, odnosno član porodice ne poseduje pokretnu imovinu čijim korišćenjem ili otuđenjem, bez ugrožavanja osnovnih životnih potreba, može da obezbedi sredstva u visini šestostrukog iznosa novčane socijalne pomoći koja bi mu bila utvrđena po ovom zakonu u momentu podnošenja zahteva za novčanu socijalnu pomoć;
- 4) ako pojedinac, odnosno član porodice nije zaključio ugovor o doživotnom izdržavanju.

Pravo na novčanu socijalnu pomoć mogu ostvariti i pojedinac koji je nesposoban za rad, odnosno porodica čiji su svi članovi nesposobni za rad, ako pored stambenog prostora koji odgovara potrebama porodice imaju zemljište u površini do jednog hektara.

Izuzetno, pravo na novčanu socijalnu pomoć može ostvariti pojedinac, odnosno porodica koji ne ispunjava uslove iz stava 1. tačka 1) i stava 2. ovog člana ako centru za socijalni rad da saglasnost za upis hipoteke na svoje nepokretnosti radi obezbeđenja namirenja potraživanja u visini valorizovanog iznosa isplaćene novčane socijalne pomoći.

Odgovarajućim stambenim prostorom, u smislu stava 1. tačka 1) ovog člana, smatra se soba po članu porodice, odnosno dve sobe za lice koje ostvaruje pravo na novčanu naknadu za pomoć i negu, odnosno uvećanu novčanu naknadu za pomoć i negu.

Način namirenja potraživanja, način valorizacije i druga pitanja od značaja za namirenje potraživanja propisuje ministar nadležan za socijalnu zaštitu.

Posebni uslovi za ostvarivanje prava na novčanu socijalnu pomoć radno sposobnog pojedinca, odnosno člana porodice

Član 83

Pravo na novčanu socijalnu pomoć može ostvariti radno sposoban pojedinac, odnosno član porodice:

- 1) ako se nalazi na školovanju ili osposobljavanju za rad u smislu ovog zakona ili se vodi na evidenciji nezaposlenih lica;
- 2) ako nije odbio ponuđeno zaposlenje, radno angažovanje na privremenim, povremenim ili sezonskim poslovima, stručno osposobljavanje, prekvalifikaciju, dokvalifikaciju ili osnovno obrazovanje;
- 3) ako mu radni odnos nije prestao njegovom voljom, njegovom saglasnošću ili njegovom krivicom, zbog disciplinske ili krivične odgovornosti, osim ako je od prestanka radnog odnosa proteklo godinu dana ili ako je po prestanku radnog odnosa nastupila nesposobnost za rad;

4) ako se sam stara o svom detetu sa smetnjama u razvoju tako da ne može da bude radno angažovan.

Ako porodica ne ispunjava uslove za ostvarivanje prava na novčanu socijalnu pomoć zbog toga što njen član ne ispunjava uslove iz stava 1. ovog člana, pravo na novčanu socijalnu pomoć priznaje se samo njenom članu koji je nesposoban za rad, pod uslovima utvrđenim ovim zakonom.

Ostvarivanje prava na novčanu socijalnu pomoć korisnika koji ima pravo na izdržavanje

Član 84

Pojedinac, odnosno član porodice koji je nesposoban za rad, a ima srodnika sa kojim ne živi u porodici a koji je prema zakonu kojim se uređuju porodični odnosi u obavezi da učestvuje u njegovom izdržavanju i u mogućnosti je da učestvuje u njegovom izdržavanju, uz zahtev za utvrđivanje prava na novčanu socijalnu pomoć dužan je da dostavi i pravnosnažnu sudsku odluku o izdržavanju od srodnika, odnosno sudsko poravnanje zaključeno sa srodnikom u skladu sa zakonom kojim se uređuju porodični odnosi ili dokaz da je kod nadležnog suda pokrenuo postupak radi utvrđivanja obaveze izdržavanja od srodnika.

Postupak iz stava 1. ovog člana može pokrenuti i privremeni staratelj.

Lice iz stava 1. ovog člana koje je ostvarilo pravo na novčanu socijalnu pomoć dužno je da u budžet Republike Srbije uplati sredstva ostvarena na ime izdržavanja od srodnika, a najviše do iznosa primljene novčane socijalne pomoći.

Pravo na uvećanu i vremenski ograničenu novčanu socijalnu pomoć

Član 85

Pojedinac koji je nesposoban za rad, odnosno porodica čiji su svi članovi nesposobni za rad i jednoroditeljska porodica imaju pravo na uvećanu novčanu socijalnu pomoć.

Nesposobni za rad u smislu ovog zakona su:

- 1) žena i muškarac koji su navršili godine života određene propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju kao uslov za starosnu penziju.
- 2) dete do navršene 15. godine života;
- 3) dete na školovanju, do kraja roka propisanog za to školovanje, a najkasnije do navršene 26. godine života;
- 4) lice koje je potpuno nesposobno za rad prema propisima o radu i o penzijskom i invalidskom osiguranju;
- 5) trudnice i roditelj deteta koji koristi porodiljsko odsustvo i odsustvo sa rada radi nege deteta prema propisima o radu;

6) nezaposleno lice koje se stara o članu porodice iz člana 81. stav 2. ovog zakona, koji je korisnik prava na pomoć i negu po bilo kom osnovu;

7) lice kome je utvrđen treći stepen radne sposobnosti u skladu sa propisima kojima se uređuje zapošljavanje osoba sa invaliditetom;

8) lice prema kome je pokrenut postupak utvrđivanja radne sposobnosti ili postupak lišavanja poslovne sposobnosti - dok taj postupak traje.

Pojedincu koji je sposoban za rad, odnosno porodici u kojoj je većina članova sposobna za rad pripada novčana socijalna pomoć u trajanju do devet meseci u toku kalendarske godine, ako ispunjava uslove propisane ovim zakonom.

Pojedinac ili član porodice koji je na školovanju, obuci ili nekoj drugoj vrsti socijalnog angažovanja u skladu sa individualnim planom aktivacije, izjednačava se s licem nesposobnim za rad u pogledu trajanja prava na novčanu socijalnu pomoć.

Prava i dužnosti u vezi sa zapošljavanjem radno sposobnih korisnika novčane socijalne pomoći

Član 86

Centar za socijalni rad i organizacija nadležna za poslove zapošljavanja dužni su da međusobno saraduju u sprovođenju mera socijalne uključenosti radno sposobnih korisnika prava na novčanu socijalnu pomoć.

Način saradnje centara za socijalni rad i organizacije nadležne za poslove zapošljavanja u sprovođenju mera socijalne uključenosti radno sposobnih korisnika prava na novčanu socijalnu pomoć propisuju sporazumno ministar nadležan za socijalnu zaštitu i ministar nadležan za zapošljavanje.

Nezaposleni korisnik novčane socijalne pomoći ima pravo na posredovanje pri zapošljavanju, pravo na obuku, na učešće u javnim radovima i druga prava uređena propisima u oblasti zapošljavanja.

Korisnik novčane socijalne pomoći dužan je da prihvati posao koji mu ponudi organizacija nadležna za poslove zapošljavanja u skladu sa zakonom kojim se uređuje zapošljavanje i osiguranje za slučaj nezaposlenosti.

Centar za socijalni rad dužan je da organizaciji nadležnoj za poslove zapošljavanja dostavi primerak rešenja o ostvarenom pravu na novčanu socijalnu pomoć za nezaposlenog korisnika tog prava.

Organizacija nadležna za poslove zapošljavanja dužna je da obavesti centar za socijalni rad ako se korisnik prava na novčanu socijalnu pomoć zaposli, radno angažuje, stekne pravo na novčanu pomoć za osposobljavanje, prekvalifikaciju i dokvalifikaciju, odbije ponuđeno zaposlenje, radno angažovanje, osposobljavanje, prekvalifikaciju i dokvalifikaciju.

Osnovica za utvrđivanje novčane socijalne pomoći

Član 87

Osnovica za utvrđivanje visine novčane socijalne pomoći iznosi 6.050 dinara.

Osnovica za utvrđivanje novčane socijalne pomoći usklađuje se sa indeksom potrošačkih cena u prethodnih šest meseci, na osnovu statističkih podataka, dva puta godišnje, 1. aprila i 1. oktobra.

Nominalne iznose novčane socijalne pomoći, zaokružene u dinarima, utvrđuje ministar nadležan za poslove socijalne zaštite, rešenjem koje se objavljuje u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Iznos i način utvrđivanja visine novčane socijalne pomoći

Član 88

Iznos novčane socijalne pomoći određuje se prema sledećoj skali:

- 1) za pojedinca, odnosno nosioca prava u porodici - u visini osnovice 1;
- 2) za svaku narednu odraslu osobu u porodici - od visine osnovice 0,5;
- 3) za dete do 18 godina - od visine osnovice 0,3.

Porodica koja ima više od šest članova ima pravo na novčanu socijalnu pomoć za šest članova.

Iznos novčane socijalne pomoći

Član 89

Iznos novčane socijalne pomoći priznaje se u visini razlike između iznosa novčane socijalne pomoći utvrđenog u skladu sa ovim zakonom i iznosa prosečnog mesečnog prihoda pojedinca, odnosno porodice ostvarenog tokom tri meseca koji prethode mesecu u kome je podnet zahtev za novčanu socijalnu pomoć.

Za ostvarivanje prava na novčanu socijalnu pomoć uzimaju se u obzir novčana primanja i prihodi pojedinca i porodice.

Vrstu primanja i prihoda koji čine prosečan mesečni prihod pojedinca, odnosno porodice, način utvrđivanja visine primanja i prihoda pojedinca, odnosno porodice i primanja i prihode koji se ne uzimaju u obzir prilikom ostvarivanja prava na novčanu socijalnu pomoć propisuje Vlada.

Visina uvećane novčane socijalne pomoći

Član 90

Uvećana novčana socijalna pomoć utvrđuje se tako što se pripadajući iznos novčane socijalne pomoći za pojedinca, odnosno porodicu uvećava za 20 %.

Uvećana novčana socijalna pomoć priznaje se pojedincu, odnosno porodici iz člana 85. stav 1. ovog zakona u visini razlike između iznosa uvećane novčane socijalne pomoći iz stava 1. ovog člana i iznosa prosečnog mesečnog prihoda tog pojedinca, odnosno porodice ostvarenog tokom tri meseca koji prethode mesecu u kome je podnet zahtev za uvećanu novčanu socijalnu pomoć.

Isplata novčane socijalne pomoći

Član 91

Novčana socijalna pomoć isplaćuje se mesečno, u iznosima zaokruženim u dinarima.

2. Dodatak za pomoć i negu drugog lica

Pravo na dodatak za pomoć i negu drugog lica

Član 92

Pravo na dodatak za pomoć i negu drugog lica ima lice kome je zbog telesnog ili senzornog oštećenja, intelektualnih poteškoća ili promena u zdravstvenom stanju neophodna pomoć i nega drugog lica da bi zadovoljilo svoje osnovne životne potrebe.

Pravo na dodatak za pomoć i negu drugog lica ostvaruje lice iz stava 1. ovog člana ako to pravo ne može da ostvari po drugom pravnom osnovu.

Izuzetno od stava 2. ovog člana, korisnik novčane naknade za pomoć i negu drugog lica koji je to pravo ostvario kao invalidno dete u organizaciji za penzijsko i invalidsko osiguranje po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, koji su bili na snazi do 1. juna 1992. godine, ostvaruje pravo na dodatak za pomoć i negu drugog lica u visini razlike između iznosa dodatka za pomoć i negu drugog lica utvrđenog u skladu sa ovim zakonom i iznosa ostvarene novčane naknade za pomoć i negu drugog lica.

Potreba za pomoći i negom drugog lica utvrđuje se na osnovu propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Potreba za pomoći i negom drugog lica postoji kod lica iz stava 1. ovog člana kome je usled telesnog oštećenja, oštećenja čula vida koje uzrokuje gubitak osećaja svetlosti sa tačnom projekcijom ili se vid postiže sa korekcijom 0.05, intelektualnih poteškoća ili promena u zdravstvenom stanju neophodna pomoć i nega drugog lica radi zadovoljenja osnovnih životnih potreba i koje ne može da ustane iz kreveta, da se kreće unutar stana bez upotrebe pomagala, da se hrani, svlači, oblači ili da održava osnovnu ličnu higijenu bez pomoći drugog lica.

Visina dodatka za pomoć i negu drugog lica

Član 93

Dodatak za pomoć i negu drugog lica utvrđuje se u nominalnom mesečnom iznosu.

Mesečni iznos dodatka iz stava 1. ovog člana iznosi 7.600 dinara.

Iznos dodatka za pomoć i negu drugog lica usklađuje se sa indeksom potrošačkih cena u prethodnih šest meseci, na osnovu statističkih podataka, dva puta godišnje, 1. aprila i 1. oktobra.

Nominalni iznos dodatka za pomoć i negu drugog lica, zaokružen u dinarima, utvrđuje ministar nadležan za poslove socijalne zaštite.

3. Pravo na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica

Član 94

Pravo na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica ima lice iz člana 92. stav 1. ovog zakona za koje je, na osnovu propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju, utvrđeno da ima telesno oštećenje od 100 % po jednom osnovu ili da ima organski trajni poremećaj neurološkog i psihičkog tipa i lice iz člana 92. stav 1. ovog zakona koje ima više oštećenja, s tim da nivo oštećenja iznosi po 70% i više procenata po najmanje dva osnova.

Lice iz člana 92. stav 3. ovog zakona i lice koje je po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju ostvarilo pravo na novčanu naknadu za pomoć i negu drugog lica i ispunjava uslove iz stava 1. ovog člana može ostvariti pravo na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica u visini razlike između iznosa uvećanog dodatka za pomoć i negu drugog lica utvrđenog u skladu sa ovim zakonom i iznosa novčane naknade za pomoć i negu drugog lica ostvarene po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Mesečni iznos uvećanog dodatka za pomoć i negu drugog lica iznosi 20.500 dinara.

Iznos uvećanog dodatka za pomoć i negu drugog lica usklađuje se sa indeksom potrošačkih cena u prethodnih šest meseci, na osnovu statističkih podataka, dva puta godišnje, 1. aprila i 1. oktobra.

Nominalni iznos uvećanog dodatka za pomoć i negu drugog lica, zaokružen u dinarima, utvrđuje ministar nadležan za poslove socijalne zaštite.

Jedan od roditelja koji nije u radnom odnosu, a koji najmanje 15 godina neposredno neguje svoje dete koje je ostvarilo pravo na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica u smislu st. 1. i 2. ovog člana, ima pravo na posebnu novčanu naknadu u vidu doživotnog mesečnog novčanog primanja u visini najniže penzije u osiguranju zaposlenih, kad navrší opšti starosni uslov za ostvarivanje penzije prema propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, ako nije ostvario pravo na penziju.

Ako roditelj iz stava 6. ovog člana ostvari pravo na penziju nakon sticanja prava na posebnu novčanu naknadu iz stava 6. ovog člana, ima pravo izbora između penzije ili posebne novčane naknade.

Posebna novčana naknada iz stava 6. ovog člana usklađuje se na način propisan za usklađivanje najniže penzije u osiguranju zaposlenih.

Na postupak za ostvarivanje prava iz stava 6. ovog člana shodno se primenjuju odredbe ovog zakona o postupku za ostvarivanje prava na novčanu socijalnu pomoć, prava na dodatak za pomoć i negu drugog lica i prava na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica.

4. Postupak za ostvarivanje prava na novčanu socijalnu pomoć, prava na dodatak za pomoć i negu drugog lica i prava na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica

Pokretanje postupka

Član 95

Postupak za ostvarivanje prava na novčanu socijalnu pomoć, prava na dodatak za pomoć i negu drugog lica i prava na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica pokreće se po zahtevu, a može se pokrenuti i po službenoj dužnosti.

Zahtev za ostvarivanje prava na novčanu socijalnu pomoć podnosi se na obrascu čiju sadržinu i izgled propisuje ministar nadležan za socijalnu zaštitu.

Podnosilac zahteva za ostvarivanje prava na novčanu socijalnu pomoć dužan je da u obrazac unese potpune i istinite podatke.

Kada je novčana socijalna pomoć potrebna porodici, zahtev podnosi i za nosioca prava određuje se jedan njen član.

Pravo na novčanu socijalnu pomoć, pravo na dodatak za pomoć i negu drugog lica i pravo na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica priznaje se od dana podnošenja zahteva ako su u momentu podnošenja zahteva ispunjeni uslovi za priznavanje prava.

Preispitivanje uslova za ostvarivanje prava na novčanu socijalnu pomoć

Član 96

Centar za socijalni rad preispituje uslove za ostvarivanje prava na novčanu socijalnu pomoć u maju, na osnovu prihoda korisnika prava ostvarenih u prethodna tri meseca, osim za korisnike iz člana 85. stav 3. ovog zakona.

U postupku iz stava 1. ovog člana centar za socijalni rad donosi novo rešenje samo ako je došlo do **promena koje su od uticaja na dalje korišćenje i visinu novčane socijalne pomoći.**

Dužnost obaveštavanja o promena

Član 97

Korisnik prava na novčanu socijalnu pomoć, prava na dodatak za pomoć i negu drugog lica i prava na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica, odnosno njegov zakonski zastupnik dužan je da nadležnom centru za socijalni rad prijavi svaku promenu od uticaja na priznato pravo u roku od 15 dana od dana kada je promena nastala.

Sve promene koje su od uticaja na korišćenje prava i utvrđene obaveze uzimaju se u obzir od prvog dana narednog meseca po njihovom nastupanju, odnosno od 15. u mesecu ako je promena nastupila do 15. u mesecu, osim kod dodatka za pomoć i negu drugog lica i uvećanog dodatka za pomoć i negu drugog lica, kada se nastala promena uzima u obzir od dana nastanka.

Mirovanje prava

Član 98

Pravo na novčanu socijalnu pomoć miruje dok se korisnik nalazi na izdržavanju kazne zatvora u trajanju dužem od mesec dana ili ako mu je odlukom nadležnog organa izrečena mera obaveznog lečenja u odgovarajućoj ustanovi.

Korisnici iz stava 1. ovog člana nastavljaju da koriste pravo na novčanu socijalnu pomoć s danom otpusta sa izdržavanja kazne zatvora, odnosno mere obaveznog lečenja ako u roku od mesec dana podnesu zahtev za nastavak korišćenja prava i dostave neophodnu dokumentaciju.

Nadležnost

Član 99

O pravu na novčanu socijalnu pomoć, pravu na dodatak za pomoć i negu drugog lica i pravu na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica, odlučuje centar za socijalni rad osnovan za teritoriju na kojoj podnosilac zahteva ima prebivalište, odnosno boravište.

Promena mesne nadležnosti

Član 100

Ako se izmene okolnosti na osnovu kojih je po ovom zakonu bila određena mesna nadležnost centra za socijalni rad, postupak nastavlja centar za socijalni rad koji je nadležan s obzirom na izmenjene okolnosti.

Ako po okončanju postupka korisnik kome je priznato pravo na novčanu socijalnu pomoć promeni prebivalište, centar za socijalni rad dužan je da spise predmeta dostavi nadležnom centru prema novom mestu prebivališta korisnika, koji je u obavezi da u roku od 30 dana od dana prijema spisa preispita ispunjenost uslova za ostvarivanje prava korisnika.

Ako po okončanju postupka korisnik kome je priznato pravo na dodatak za pomoć i negu drugog lica i pravo na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica promeni prebivalište, centar za socijalni rad koji je odlučio o priznavanju prava predmet ustupa nadležnom centru.

Veštačenje

Član 101

Ocenu nesposobnosti za rad, potrebe za pomoći i negom drugog lica i postojanje i stepen telesnog oštećenja utvrđuju organi veštačenja obrazovani po propisima kojima se uređuje penzijsko i invalidsko osiguranje.

Nalaz i mišljenje centra za socijalni rad

Član 102

Nalaz i mišljenje centra za socijalni rad kojim se utvrđuje mogućnost propuštene zarade, broj članova porodičnog domaćinstva i druge činjenice o kojima se ne vodi službena evidencija, služi kao dokazno sredstvo za ostvarivanje prava iz ovog zakona.

Sadržinu i izgled nalaza i mišljenja iz stava 1. ovog člana propisuje ministar nadležan za socijalnu zaštitu.

Žalba protiv rešenja

Član 103

O žalbi na rešenje centra za socijalni rad o pravu na novčanu socijalnu pomoć, pravu na dodatak za pomoć i negu drugog lica i uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica rešava ministar nadležan za socijalnu zaštitu.

O žalbi na rešenje centra za socijalni rad s teritorije AP Vojvodine o pravu na novčanu socijalnu pomoć, pravu na dodatak za pomoć i negu drugog lica i uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica rešava pokrajinski organ uprave nadležan za socijalnu zaštitu.

O žalbi na rešenje centra za socijalni rad s teritorije grada Beograda o pravu na novčanu socijalnu pomoć, pravu na dodatak za pomoć i negu drugog lica i uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica rešava gradska uprava grada Beograda.

Žalba iz st. 1-3. ovog člana ne odlaže izvršenje prvostepenog rešenja.

Nadležni drugostepeni organ iz st. 1-3. ovog člana vrši reviziju rešenja o prizatom pravu na novčanu socijalnu pomoć, pravu na dodatak za pomoć i negu drugog lica i uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica.

Poslove iz st. 2, 3. i 5. ovog člana pokrajinski organ uprave, odnosno gradska uprava grada Beograda obavlja kao poverene poslove.

Protiv konačnih rešenja iz st. 1, 2, 3. i 5. ovog člana može se pokrenuti upravni spor.

Revizija rešenja

Član 104

Nadležni drugostepeni organ iz člana 103. stav 5. ovog zakona može izvršiti reviziju rešenja o priznatom pravu na novčanu socijalnu pomoć, pravu na dodatak za pomoć i negu drugog lica i pravu na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica.

Na zahtev organa iz člana 103. stav 5. ovog zakona, prvostepeni organ dužan je da u roku od osam dana dostavi tražene spise na reviziju.

U vršenju revizije nadležni organ iz člana 103. stav 5. ovog zakona stavlja na prvostepeno rešenje zabeležbu da je revizija izvršena i da je rešenje u skladu sa zakonom ili ukida, odnosno poništava i vraća prvostepeno rešenje na ponovno odlučivanje ako rešenje nije u skladu sa zakonom.

Naknada štete

Član 105

Korisnik prava iz ovog zakona dužan je da nadoknadi štetu, odnosno vrati primljeni iznos:

- 1) ako je na osnovu neistinitih podataka, za koje je znao ili morao znati da su neistiniti, ostvario primanja na koja nije imao pravo ili ako ih je ostvario u većem obimu nego što mu pripada;
- 2) ako je primanja ostvario usled toga što nije prijavio promenu koja utiče na gubitak ili obim prava, a znao je ili je morao znati za tu promenu.

Pravo na povraćaj iznosa novčane socijalne pomoći

Član 106

U slučaju smrti korisnika prava na novčanu socijalnu pomoć vrši se povraćaj sredstava iz ostavinske mase ili imovine opterećene hipotekom, na način propisan aktom iz člana 82. stav 5. ovog zakona.

Prime na zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak

Član 107

Postupak za ostvarivanje prava na novčanu socijalnu pomoć, prava na dodatak za pomoć i negu drugog lica i prava na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica vodi se po odredbama zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

5. Pomoć za osposobljavanje za rad

Pravo na pomoć za osposobljavanje za rad

Član 108

Pravo na pomoć za osposobljavanje za rad obuhvata podršku u obrazovanju i osposobljavanju za rad i priznaje se deci i mladima sa smetnjama u razvoju i odraslim osobama sa invaliditetom koje se, prema psiho-fizičkim sposobnostima i godinama života, mogu osposobiti za određeni rad a to pravo ne mogu da ostvare po drugom pravnom osnovu.

Procena potrebe za dodatnom podrškom u obrazovanju vrši se u skladu s propisima kojima se uređuju osnovi sistema obrazovanja i vaspitanja, a procena mogućnosti osposobljavanja za rad utvrđuje se po propisima kojima se uređuje profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje osoba sa invaliditetom.

Ostvarivanje prava na pomoć za osposobljavanje za rad

Član 109

Pravo na pomoć za osposobljavanje za rad ostvaruje se u vidu troškova osposobljavanja za rad, troškova smeštaja u dom učenika, odnosno studenata ili internat, kao i u vidu naknade troškova prevoza.

Troškovi osposobljavanja za rad isplaćuju se preduzeću za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, odnosno drugoj organizaciji u kojoj se lice osposobljava, a isplata se vrši na osnovu ugovora koji zaključuje centar za socijalni rad sa tim preduzećem, odnosno organizacijom po pribavljenom mišljenju ministarstva nadležnog za socijalnu zaštitu.

Smeštaj u dom učenika, odnosno studenata ili internat vrši se na osnovu ugovora koji zaključuje centar za socijalni rad sa odgovarajućom ustanovom, po pribavljenom mišljenju ministarstva nadležnog za socijalnu zaštitu.

Ako se pravo na osposobljavanje za rad priznaje u vidu smeštaja u domu učenika, odnosno studenata ili u internatu, učešće u troškovima smeštaja korisnika i srodnika koji je u obavezi da ga izdržava određuje se na način propisan odredbama člana 72. ovog zakona.

Lice upućeno na osposobljavanje za rad kojem je neophodan prevoz od mesta stanovanja do mesta osposobljavanja za rad ima pravo na naknadu troškova prevoza u visini troškova najniže cene javnog saobraćaja.

6. Drugi oblici materijalne podrške

Jednokratna pomoć

Član 110

Jednokratna pomoć je pomoć koja se obezbeđuje licu koje se iznenada ili trenutno nađe u stanju socijalne potrebe, kao i licu koje se upućuje na domski ili porodični smeštaj, a koje nema sredstava da obezbedi odeću, obuću i troškove prevoza neophodne za realizaciju smeštaja.

Jednokratna pomoć može biti novčana ili u naturi.

O obezbeđivanju jednokratne novčane pomoći i pomoći u naturi stara se jedinica lokalne samouprave.

Postupak za ostvarivanje i isplatu jednokratne novčane pomoći sprovodi centar za socijalni rad, a postupak za ostvarivanje prava na pomoć u naturi sprovodi organ, organizacija ili služba određena aktom jedinice lokalne samouprave.

Bliže uslove i način ostvarivanja i visinu jednokratne pomoći propisuje jedinica lokalne samouprave.

Iznos jednokratne novčane pomoći ne može biti veći od prosečne zarade po zaposlenom u jedinici lokalne samouprave u mesecu koji prethodi mesecu u kome se vrši isplata.

U budžetu Republike Srbije obezbeđuju se sredstva za dodelu jednokratne pomoći u slučajevima izuzetnog ugrožavanja životnog standarda velikog broja građana.

O dodeli jednokratne pomoći iz stava 7. ovog člana odlučuje Vlada.

Druge vrste pomoći

Član 111

Jedinica lokalne samouprave može predvideti i druge vrste materijalne pomoći građanima na svojoj teritoriji (narodne kuhinje, subvencije i dr.).

7. Troškovi postupka za ostvarivanje prava

Član 112

Sredstva za pokriće troškova postupka za ostvarivanje prava iz ovog zakona o čijem se obezbeđenju stara Republika Srbija obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije i te troškove ne snose građani.

Novčana primanja iz ovog zakona ne mogu biti predmet prinudnog izvršenja.